

[p1]

[Achtbare] Heer en [Vriend]¹

Ik leze met rechtzinnige bewonderinge uw schrijven - dat heete ik schrijven: - over de wonden² enz. "ontlevelingen"³ is een prachtig woord; Egin, egins⁴ is een overblijfsel van nigins, negeems, nog eens, en en⁵ heeft geen uitstaan met het [Engelsch] again. Edeldoek, 'k wilde dat het eigenlijk zoo ware, 't is edel doek,⁶ inderdaad, maar 't is vast neteldoek, toile (de fil) d'orties, mousseline. Ont⁷ is friesch; wij zijn halve fiesen, dus zou ik het gebruiken; maar wij hebben ook, met dien zin, ons eigen woord tend (te end) bv. in "Wacht, tend dat hij komt; blijf hier, tend da'k weêre keere" enz. Nog hebben wij, en hoore ik bij 't Volk, t' dat, uitspreken tat = te dat bv. in " 'k Wachte t' dat 't noene is" enz. Fijge⁸ (1) heet, per analogiam,⁹ de vrouwelijke schamelheid, om

.....

- 1 De locatie van de originele brief is onbekend. De brief is enkel in gepubliceerde versie beschikbaar: Cordelia Lauwers, *Dr. Emiel Lauwers, een West-Vlaams Shakespeare-vertaler: proeve van een bijdrage tot de geschiedenis van het West-Vlaams regionalisme en tot de studie der Shakespearevertalingen in de Nederlanden*. Gent, 1948. (Diss. lic. Germaanse filologie), p. 15.
- 2 Onder de titel 'Over de wonden' publiceerde E. Lauwers in: *De Nieuwe Tijd*: 1 (1897) 17, p. 135 ; 1 (1897) 18, p. 142; 1 (1897) 19, p. 150 en 1 (1897) 20, p. 158. Lauwers dankte Gezelle voor deze brief [op 19 maart 1897](#).
- 3 Voor microben vertaalt Lauwers 'levelingen'. Hij gebruikt ook een werkwoord om een doek van microben te ontsmetten, nl. 'verontlevelingd worden'. Infinitief: ontlevelingen.
- 4 Dit woord is niet meer te vinden in de tekst die Stijn Streuvels als editeur afdrukte in: *Schriften van Dokter Lauwers 1858-1921*. Thielt: Lannoo, 1931, p. 70-85. Het stond in de oorspronkelijke tekst van Lauwers die in *De Nieuwe Tijd* verscheen waar Gezelle het las. De andere woorden ('ontlevelingen', 'edeldoek', 'ont') heeft Streuvels wel laten staan.
- 5 Dubbele 'en': mogelijk transcribeerfout in de thesis.
- 6 Het complete artikel van Lauwers 'Over de wonden' staat ook in: F. Lateur (ed.), *Schriften van Dokter Lauwers 1858-1921*. Thielt: Lannoo, 1931. Op p. 82 is er sprake van 'edel doek'.
- 7 'Ont' staat in de laatste zin van het artikel van Lauwers in de betekenis van 'tot'.
- 8 Lauwers gebruikt "fijge" voor oude vrouw: "Verleden jaar, kwam er te mijnen huize, eene oude fijge van een vrouwke, klagende over pijn in de koppelingen van de schouder en van den knie." En een leuke alinea volgt over het feit dat deze bejaarde vrouw zich sinds haar doopsel nooit meer gewassen heeft met koud water!
- 9 Vertaling (Latijn): figuurlijk. De vijg, uitspraak in het West-Vlaams 'fige', verwijst naar de vagina. Gezelle noemt dit lichaamsdeel: de vrouwelijke schamelheid.

welk scheldwoord (fijge)¹⁰ meer bloed vergoten is als gij er er ooit zult storten: "De fijgen" (Oostenrijkers)¹¹ en "De Patriotten" is gekend. Die 't woord niet spreken en durft¹² poogt het, met den duim tusschen den index¹³ en den sceleradus,¹⁴ tuschen lekkerpoot¹⁵ en langerake,¹⁶ en dat heet iemand "de fijgen toegen", bij de lieve kleenen "hu'l'der" (hun lieder) "neuze pakken".¹⁷

Zal mij nog verstouten u altemets 't een of 't ander woord open te snijden en, in wat neteldoek,¹⁸ u te zenden als uw zeer toegenegen

Guido Gezelle

P.S. - Mr. Victor Vercruyse-D'Hont zou danig geren Röntgen zien stralen;

(1) vergelijkt kerte, treze, klinke, kouse, die = 't zelfste

.....

- 10 Het complete artikel van Lauwers 'Over de wonden' staat in: F. Lateur (samenst.), *Schriften van Dokter Lauwers 1858-1921*. Thielt: Lannoo, 1931, Daarin komt voor op p. 82-83: "Verleden jaar, kwam er te mijnen huize, eene oude fijge van een vrouwke". En een leuke alinea volgt over het feit dat deze bejaarde vrouw zich sinds haar doopsel nooit meer gewassen heeft met koud water! Gezelle wijst erop dat dit beledigende scheldwoord al vaak aanleiding gegeven heeft tot gevechten, tot bloedens toe.
- 11 In de achttiende eeuw kregen de Oostenrijks- of keizersgezinden als scheldnaam 'vijgen', terwijl men de patriotten spottend 'pruimen' noemde. Hierop heeft het bloedvergieten betrekking van de vorige zin.
- 12 Gezelle alludeert op het 'taboe' dat rust op het benoemen van de vagina. Wie dat woord niet durfde uit te spreken, bracht een gebaar met de vingers waardoor men begreep dat het hierover ging.
- 13 Wijsvinger.
- 14 Sceleratus. Vertaling (Latijn) = vervloekt, schuldig, misdadig. Dit is hier de middenvinger. Gezelle beschrijft hoe je tussen de wijsvinger en de middenvinger de duim van dezelfde hand laat uitpiepen, en hoe dit dan sloeg op de vagina.
- 15 Wijsvinger. Deze benaming kwam voor in een rijmpje met handen geïllustreerd, je toont telkens één vinger per vers. Zeer gekend was: 'Duimeloot, (je toont je duim); Kattepoot (je toont je wijsvinger); Lange Raap (je toont je middenvinger); Korte Knaap (je toont je ringvinger) en tot slot Klein Petitje, kietje kietje kietje... Hier benut Gezelle 'Lekkerpoot' voor 'Kattepoot' en 'lange rake' voor 'Lange Raap'.
- 16 Middelvinger of middenvinger.
- 17 Gezelle beschrijft een plagerijtje. Je zegt tegen een kind: "Ik ga je neus pakken." en met je rechterhand strijk je over zijn/haar neus en je toont je wijs- ven middenvinger en daartussen je duim die uitpiept. De top van je duim stelt zogezegd de neus van het kind voor... Dit gebaar van uitpiepende duim tussen wijs- en middenvinger is hetzelfde gebaar waarmee je een vagina kunt voorstellen.
- 18 Een ironische Gezelle die alludeert op het beroep van chirurg ('opensnijden') en dan in 'neteldoek' wikkelen.

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	[Lauwers, Emiel]
Verzendingsdatum	xx/xx/[1897 ?]
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Locatie origineel onbekend (privé-bezit (?)): brief is enkel in gepubliceerde versie beschikbaar; datum gereconstrueerd op basis van de brieftekst: over artikel 'Over de wonden' van Lauwers m.b.t. het gedeelte verschenen op 18/03/1897; de bedanking van Lauwers volgt op 19/03/1897 (nr.6861): de brief is dus geschreven op de verschijningsdatum van het artikel; plaats en adressaat gereconstrueerd op basis van de publicatie.
Annotatie	Locatie origineel onbekend (privé-bezit (?)): brief is enkel in gepubliceerde versie beschikbaar; datum gereconstrueerd op basis van de brieftekst: over artikel 'Over de wonden' van Lauwers m.b.t. het gedeelte verschenen op 18/03/1897; de bedanking van Lauwers volgt op 19/03/1897 (nr.6861): de brief is dus geschreven op de verschijningsdatum van het artikel; plaats en adressaat gereconstrueerd op basis van de publicatie.
Gepubliceerd in	Dr. Emiel Lauwers, een West-Vlaams Shakespeare-vertaler : proeve van een bijdrage tot de geschiedenis van het West-Vlaams regionalisme en tot de studie der Shakespearevertalingen in de Nederlanden / door Cordelia Lauwers. - Gent, 1948. (Diss. lic. Germaanse filologie), p.15

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	papier, wit, onzeker papiersoort: inkt, onzeker
Staat	volledig

Bewaargegevens

Bewaarplaats	locatie origineel onbekend
ID Gezellearchief	locatie origineel onbekend
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.27013

Inhoud

Incipit	Ik leze met rechtzinnige bewonderinge uw schrijven - dat heete ik schrijven:
Samenvatting	Reactie van Gezelle op artikel 'Over de wonden' van Lauwers: De Nieuwe Tijd. - Jrg. 1 (1897) nr. 17, p. 135 ; Jrg. 1 (1897) nr. 18, p. 142; Jrg. 1 (1897) nr. 19, p. 150 en Jrg. 1 (1897) nr. 20, p. 158
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	xx/xx/[1897 ?], Kortrijk, Guido Gezelle aan [Emiel Lauwers]
Editeur	Karel Platteau; Publicatie
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt

Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2026
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
